Gevangenissen: ACOD-petitie voor investeringen in humane detentie en menselijke werkomstandigheden

Nieuws maandag 2 oktober 2023

De Belgische gevangenissen staan sinds de besparingsrondes van vorige regeringen al decennialang onder enorme druk door overbevolking en een aanslepend personeelstekort. De verouderde infrastructuur en beveiligingsapparatuur, die faalt in zo goed als elke gevangenis is eveneens al een oud zeer. De gevaarlijke cocktail van personeelstekort en overbevolking leidt tot een toename van geweld in de gevangenissen. Geweld tussen gedetineerden onderling, maar ook geweld van gedetineerden tegen het personeel.

Net op de plek waar mensen verblijven die het moeilijk hebben met het respecteren van leefregels die gelden in de vrije samenleving, heerst op dit ogenblik een gevoel van straffeloosheid wanneer men zich (opnieuw) schuldig maakt aan geweldsdelicten. In een groot aantal van deze geweldsdelicten is de dader iemand die ontoerekeningsvatbaar verklaard werd en eigenlijk niet thuishoort in een gevangenis, maar de nodige zorg moet krijgen in een forensisch psychiatrisch centrum (FPC). Gelet op het aantal veroordelingen dat België al gekregen heeft vanwege de toestand van en in zijn gevangenissen, kan je niet anders dan de indruk krijgen dat het roer stuk is van de ‘olietanker die aan het keren is’ (dixit een voormalige minister van Justitie).

Welke minimale noden?

De ACOD zet in op een correcte en veilige leef- en werkomgeving. Dit kan enkel als er zaken structureel veranderen. Deze petitie heeft tot doel een duidelijk signaal te geven naar de huidige minister van Justitie, maar ook en vooral naar potentiële volgende regeringspartijen. Het is de hoogste tijd voor een beleid van investeringen, want de omstandigheden in de gevangenissen zijn er voor gedetineerden en personeel door de verschillende voorbije besparingsronden dramatisch op achteruitgegaan.

Welke zijn de minimale noden?

- Eén persoon per cel moet de norm zijn.
- Geïnterneerden uit de gevangenis en naar een FPC.
- Meer en betere inzet van elektronisch toezicht en alternatieve straffen.
- Controle- en veiligheidsapparatuur die voldoet aan de huidige norm.
- Gebouwen die de mogelijkheid bieden om gedetineerden humaan en re-integratiegericht te laten werken aan hun terugkeer naar de maatschappij (inclusief responsabilisering tijdens detentie).

- Voldoende en dus meer personeel, zowel bewakend als hulpverlenend en administratief, om te zorgen voor een humane detentie en vlotte reclassering.
- Een basisopleiding voor het personeel die naam waardig, aangevuld met regelmatige opfrissingscursussen en dit voor alle beroepscategorieën.
- Een aanpassing van het wettelijk kader (basiswet) opdat de rechten van het personeel helder zouden zijn, wat het ondersteunt in het uitvoeren van de dagelijkse opdrachten (o.a. veiligheidscontroles, fouillering).
- Een aanpassing van het wettelijk kader opdat de plichten van gedetineerden duidelijker worden. Ook de tuchtprocedure en het klachtenrecht moeten herbekeken worden zodat gedetineerden beter dan nu aansprakelijk gesteld kunnen worden voor strafbare feiten tijdens hun detentie, al dan niet tegenover personeelsleden.
- Een personeelsbeleid dat meer is dan het beoordelen en vervolgen van het personeel.
- Een gevoel van waardering, in de vorm van een loonsverhoging (wedde, eindejaartoelage, premie onaangenaamheden).

Gevaar voor recidive

Het merendeel van de gedetineerden in de Belgische gevangenissen komt vroeg of laat terug in de maatschappij. Op dit ogenblik komen de meeste mensen buiten de gevangenis in een slechtere toestand dan ze erin gegaan zijn en daardoor is de kans op recidive in België zeer groot.

Je nieuwe buur, je nieuwe collega, de persoon met wie je samen op het openbaar vervoer zit, kan een ex-gedetineerde zijn. De vraag is of ieder van ons graag heeft dat deze persoon zijn/haar kansen op recidive door middel van een goed beleid in de toekomst kleiner zijn dan vandaag. Om het eenvoudig te stellen, willen we de kans verkleinen dat we in de toekomst zelf (letterlijk) het slachtoffer worden van een falend beleid.

Steun onze actie, teken de petitie

Als je jezelf betrokken partij voelt, dan kan je dit tonen door de petitie te ondertekenen via de QR-code. Op die manier geven we de overheid allemaal samen een krachtig signaal en wijzen we zij die nu verantwoordelijk zijn op hun aandeel in onze problematiek en reiken we de hand aan zij die verantwoordelijkheid willen dragen in de toekomst.

Ons gemeenschappelijk doel moet zijn het penitentiair beleid te sturen in een richting die staat voor investeren in voldoende personeel (niet enkel maar meer beton), kwaliteitsvolle re-integratie van gedetineerden met daling van het recidivecijfer als gevolg en een werkvloer met meer aandacht voor het welzijn van het personeel.

De handtekeningen zullen op het ogenblik dat we een voldoende krachtig signaal kunnen geven met de nodige aandacht in de media aan de politieke overheid bezorgd worden. Het is daarom niet voldoende dat u zelf ondertekent, maar het is essentieel dat u de petitie kenbaar maakt bij zoveel mogelijk vrienden, kennissen, familieleden, collega's…

Robby De Kaey